

Yazar-yayıncı Mine Soysal:

“Çocuk, çok berrak bir okur...”

**Yaz ayları için
deniz kokulu
çocuk kitapları**

Çocuk masumluğuyla yazmak ve okumak...

Çocuklar, gökkuşağının tüm renklerini içerirler. Tüm kitaplarda da o renkleri görmek isterler...

İlk sayısından itibaren çocuklara yönelik yayıncılığın örneklerine, çocuk kitaplarına özel bir önem veren Aydınlik Kitap, bu sayısında kapak konusu olarak çocuk masumluğuyla okumanın, çocuk masumluğuyla yazmanın nasıl gerçekleşebileceğini soruşturuyor bir anlamda. Amacımız yalnızca, her yaz mevsiminde, okullar tatile girdiğinde alışkanlıkla yapılan türden "Çocuklar yazın ne okusun?" dosyası yapmak değil...

Bu alanın ülkemizdeki en yetkin isimlerinden biri olan Mine Soysal'la yaptığımız söyleşide de göreceğiniz gibi, ilk bakışta görüldüğünden çok daha geniş boyutlu bir alanın; profesyonelliğin, yetişkinlere yönelik yayıncılıktan çok daha fazla hüküm yürütmesi gereken bir dünyanın gerçeklerini aktarmayı da amaçladık bu sayımızda.

Soysal, çocukların "en berrak" okurlar olduğunu vurguluyor... Tüketim çılgınlığının ana hedeflerinden biri konumundaki çocuklarımıza yönelik kitapların "tüketilmesi" değil, nasıl hazırlanması ve nasıl "okunması" gerektiği konusunda da berraklık sağlanması gerektiğini düşünüyoruz Aydınlik Kitap olarak.

Bazı çocuk kitapları vardır ki onlarla birlikte büyüyen küçükler, sonunda mutlaka iyi büyüklere dönüşürler. Çocukluğunda, bir şeftalinin, karıncalarla, kargalarla, toprakla, güneşle ve insanla ilişkisini anlatan bir kitabı okuyan birisinin, paylaşmayı bilmemesi, kötü bir insan olması pek mümkün değildir sanki.

Çocuk kitaplarının, berraklığı yitirmemesi ve gökkuşağının tüm renklerini içermeyi sürdürmesi dileğiyle, bir de projeden, "Çocuk Yazarlar"dan söz edelim...

İstanbul Teknik Üniversitesi'nin değişik fakültelerinde okuyan sekiz öğrencinin Ekim 2011'de başlattığı "Çocuk Yazarlar" projesi, yardıma muhtaç çocukların, iletişim ve kendilerini ifade etme becerilerinin geliştirilerek toplumda en iyi şekilde yer almalarına bir nebze de olsa katkıda bulunmanın yanı sıra çocukların hayal güçlerini geliştirmek, edebiyata karşı ilgilerini uyandırmak ve canlı kılmayı amaçlıyor. "Onlar geleceği yazıyor" sloganıyla süren çalışmalarla ilgili ayrıntılı bilgi edinmek isteyen okurlarımız, **cocukyazarlar.com** adresini ziyaret edebilirler.

GÜNIŞIĞI KİTAPLIĞI'NIN KURUCULARINDAN YAZAR VE YAYINCI MİNE SOYSAL:

Çocuk, çok berrak bir okur...

"Bugün 'Şeker Portakalı'nı okuyan çocukların dünyası ile bizim etkilendiğimiz dünya bambaşka. Bugün sanmayın ki çocuklar 'Şeker Portakalı'ndan bizim gibi etkileniyorlar. Aynı şekilde 'Küçük Prens' de öyle. Bugünün çocuğu için o kitapta bizim algıladığımız felsefelerin hiçbir anlamı yok."

DANLA YAZICI

Çocuk çocukken kollarını sallayarak yürüdü
Derenin ırmak olmasını isterdi
İrmağın da sel
Ve su birikintisinin de deniz olmasını ...
Çocuk çocukken
Çocuk olduğunu bilmezdi
Bağdaş kurup otururdu
Sonra koşmaya başlardı
Saçının bir tutamı hiç yatmazdı
Ve fotoğraf çektirirken poz vermezdi

Wim Wenders- Wings of Desire

Büyümenin önlenemez acısıyla karşılaşmadığımız, kendimizi duru bir nehrin akışı gibi akan zamanın içinde bulduğumuz yılların özlemiyle hazırlanmış bir yazı yazmak oldukça zor.

Çocukların içinde olduğu her şeyin güzelleştğini fark etmem çocukluğumu geride bırakmamla başladı. Çocukluğumda okuduğum kitapların hayatımın en güzel kitapları olduğunu ise yetişkinler için yazılmış kitapları okuduktan sonra anladım.

Salinger'ı keşfetmem üniversite yıllarımda ilk zamanlarıma denk geldi. "Çavdar Tarlasında Çocuklar"ı okuduğumda yalancılığının bile dürüstlüğüne taşıyan biriyle karşılaştım: Halden Caulfield. Ve kitaba adını veren, Holden'in anlatımından döken şu cümleler bütün unutulmazlığıyla hafızama kazındı:

"Her neyse, hep, büyük bir çavdar tarlasında oyun oynayan çocuklar getiriyorum gözümün önüne. Binlerce çocuk, başka kimse yok ortalıkta -yetişkin hiç kimse, yani- benden başka. Ve çılgın bir uçurumun kenarında durmuşum. Ne yapıyorum, uçuruma yaklaşan herkesi yakalıyorum; nereye gittiklerine hiç bakmadan koşarlarken, ben bir yerlerden çıkıyor, onları yakalıyorum. Bütün gün yalnızca bu işi yapıyorum. Ben, çavdar tarlasında çocukları yakalayan biri olmak isterdim. Çılgın bir şey bu, biliyorum, ama ben yalnızca böyle biri olmak isterdim. Biliyorum, bu çılgın bir şey."

İşte çocuk kitapları, çocuk kitabı yayıncıları, yazarları, kahramanları Holden'in tam olarak istediği şeyi yapıyor belki de. Çocukların kitap okumaya başlaması ve bu duyguyu sevmesi ilginç bir süreç. İlk sayfadan müthiş etkileycilik yaratacak bir kitapla okuma serüvenine başlamış şanslı insanlar sınırlıdır. Çocukların kitap okumaya büyük bir aşkla başladıklarını söylemek yalan olur. Oyun küçük bir çocuğa her zaman daha çekici gelmiştir, fakat kitap okumanın da oyun oynamak kadar zevkli olduğunu anlamasıyla bu istem eşitlenir. Kanaatimce kitapların in-

sanı içine alıcılığı ortalarına doğru başlar ve bir sabır gerektirir. Bu sabrı gösteremeyenler kitaplar âleminin yoldaşlığına kavuşamazlar. İşte bu sabrı sağlamada ve sıkıcılık aşamasını daraltmada ilk okumalar teşvik ve görev bilinciyle sağlanır. Bu teşvik ve görev bilinci öncelikle ailelerin, ardından da öğretmenlerin bilinçlendirilmesiyle gerçekleşir. Bir zincir gibi kurulması gereken sistemde ailelerin ve öğretmenlerin bakış açılarını ise doğru yayın anlayışı ve uzmanlaşmış bir yapı ile çocuk ve gençlik edebiyatını okura sunan yayınevleri belirler. Bu zincir birbirini besler ve çocuk-çocuk edebiyatının niteliksel anlamda gelişimini sağlar. Bu hafta çocuk ve gençlik edebiyatı temasıyla çıktığımız ekimizde Aydınlik Kitap olarak, bu niteliksel gelişime katkısı büyük olan bir

muz söylenebilir. Çok olumlu denemeler yapılmış ama hem ebeveynler açısından da okullar açısından yeterlilik sağlanamamış. Kütüphaneler ise zaten çok az. Böyle bir ihtiyaç olduğu, böyle önemli bir yayıncılık dalı bulunduğu konusunda pek bir fikir yok. O nedenle en doğru sözcük "çorak" bir ülke. Oysa biz edebiyatla büyümüş çocuklardık ki ailemiz de öyle edebiyatla çok içiçe değildi. Öğretmenlerimizden almıştık bir şeyler. Edebiyat, şiir hayatımızın bir parçasıydı. Onlarsız bir yaşamı zaten düşünmüyorduk, bilmiyorduk da. Ama iş yaşantısına başladığımızda Türkiye'nin çocuklara ve gençlere göre organize edilmemiş bir ülke olduğunu daha iyi anladık. Çocuğun ve gencin ilgi alanlarını, merak konularını körüklemeyen, çocuklara ve

Günişığı Kitaplığı olarak Türkiye'de genç okur sayısındaki artışa belli bir katkıda bulunduk ve hâlâ o inada tutunuyoruz. Hikâyemizin başlangıcı böyle.

"KOLAY KİTAP, KOLAY MÜŞTERİ" YANILSAMASI

Tüketim kültürünün hedef kitlelerinin başında çocuklar geliyor. Çocuklara yönelik kitaplara, çocuk edebiyatına nasıl yansıyor bu?

Tüketim toplumu dediğimiz şey son 80-90 yıldır dünyanın ekonomik çözümlerinin sunduğu bir yaşama biçimi. Biz bunu kültürel verilerimizle doğru bir şekilde yönetebilirsek bambaşka bir sonuç elde edebiliriz ama gene bizim ülkemizin verilerinden ötürü de kimsenin bir şeyi iyi yönetme derdi yok. Mesela bugün burada "Shoppingfest" başlayacak ve akşam 17'den sonra yürüyüş var. Türkiye'de ne kadar önemli konularımız, ne kadar acil dertlerimiz var ama kimse bunlar için yürümez burada ama alışveriş festivali için yürür! Aslında bu bütün dünyada böyle. Sonuçta tüketim toplumu haline getirilmek Türkiye'ye özgü bir şey değil. Her yere yaptık biz bunu, insanlık yaptı bunu. Ama çocuk ve gençlik kitaplarında tabii ki kolay tüketilen metinlerin, kolay anlaşılan kolay konuların daha çok müşteri bulabildiği yanılsamasıyla da özdeşleştirebiliriz bunu. Tüketim toplumuna bizim alanımızın verdiği hizmet aslında tam da edebiyat gibi çok büyük ve çok derin bir yapının çok kenarlarında dolaşan, içine katılamayan, sıgı, yüzeysel ve benim edebiyat diyemeyeceğim bir kitap grubunun sıklıkla ve çoklukla çocuklarımıza sunulması olarak tezahür ediyor. Bizim en çok kaçındığımız noktalardan biri bu aslında. Çünkü edebiyat hiç de kolay bir şey değildir. İnsan kitap okurken için çaba göstermek durumundadır ön bilgilenmesinin olması gerekir ve edebiyat öyle şıp deyip parmağımızı çıtlattığımız zaman tüketebileceğimiz kolaylıkta bir olgu değildir.

ÇOCUKLARI SORGULAYAMAYIZ

Günümüzdeki çocuk kitapları eskisi gibi kült çocuk kahramanları çıkarabiliyor mu? Zeze, Küçük Prens gibi etkiliciliğini uzun süre taşıyan karakterleri günümüz çocuk kitaplarında artık göremiyoruz sanki.

Verdiğiniz örnekler çok güzel ama bunların hepsini yetişkin olarak okudunuz ve yetişkin olarak kullandınız. Zeze'yi bir çocuğun kahraman olarak bellemesi mümkün değil. Zeze bize göre kahraman. Çünkü "Şeker Portakalı"nın çocuk edebiyatıyla aslında hiçbir alakası yok. Çok sevdiğim bir kitap ve okuduğumda öyle zırlaya zırlaya ağlamışım ki ev aha-

Mine Soysal: İnatla sadece ve sadece Türkiye'den ve dünyadan çağdaş çocuk ve gençlik edebiyatı kitapları yayımlamaya karar verdik.

isim, Günişığı Kitaplığı'nın kurucularından, yazar ve yayıncı Mine Soysal ile keyifli bir sohbet gerçekleştirdik.

Çocuk edebiyatına ve çocuklara yönelik yayıncılığa giriş süreciniz anlatır mısınız biraz.

Günişığı Kitaplığı'nı 1996 yılında sevgili arkadaşlarımla, Mürem Beykan, Hande Demirtaş'la kurdum. İlk günden beri birlikte olduk. O günün ortamına bakıldığında, çocuk yayıncılığı açısından çorak bir ülke, renksiz bir ülke olduğu-

gençlere yönelik uygulama ve programları sunmayan bir ülkedir ne yazık ki Türkiye. Gönlünde yayıncılık sevdası yatan insanlar olarak bunu çocuktan ve gençten başlatmalıydık diye düşünüyorduk. 1996'da ilk adımı attığımızda bir söz verdik kendimize; dedik ki biz yayınevi kuruyoruz ama kısa vadeli bir yayınevi olmayacağız. İnatla sadece ve sadece Türkiye'den ve dünyadan çağdaş çocuk ve gençlik edebiyatı kitapları yayımlamaya karar verdik. Bu inadı da 16 yıldır sürdürüyoruz. Bu sayede de galiba

lisi birşey oluyor sanmıştı. Bugün "Şeker Portakalı"nı okuyan çocukların dünyası ile bizim etkilendiğimiz dünya bambaşka. Bugün sanmayın ki çocuklar "Şeker Portakalı"ndan bizim gibi etkileniyorlar. Aynı şekilde "Küçük Prens" de öyle. Bugünün çocuğu için o kitapta bizim algıladığımız felsefelerin hiçbir anlamı yok. Çocuk çok berrak bir okur. O nedenle ben çocukların bugün kendilerini özdeşleştirebilecekleri kahraman çıkarma konusunda çok başka eğilimde olduklarını, popüler kültürü izlediklerini, o banttan Batmanlar, Örümcek Adamlar gibi bir sürü şey emdiğini ve onları yaşının, cinsiyetinin ihtiyaçlarına göre geçici dönemlerde kullanıp sonra onları da attığını düşünüyorum. Ama biz onlara sürekli ve nitelikli edebiyat servis edebilirsek, modadan uzaklaştığı noktada edebiyatı kendine arkadaş ve yoldaş edeceğine biliyoruz. Kendi dönemimizle eşleştirmememiz gerekli onları. Onlar belki bizim hatırladığımız "Küçük Prens" gibi Örümcek Adam'ı hatırlayacaklar. Bu kötü bir şey değil, burada çocuğun sorgulanacağı yargılanacağı bir durum yok. Tüm dünyadaki çocukların başından aşağı Örümcek Adam'ı biz geçiriyoruz, yani yetişkin dünya.

"BİLGİLENDİRİCİ" OLMAK ŞART DEĞİL

Bütün çocuk kitapları iyi midir? "İyilik" üzerine mi kurgulanır?

Çocuk edebiyatının şöyle bir beklentisi var yetişkinlerin kafasında, algıda böyle bir sapma var; çocuğa mesaj verilmesi lazım, çocuğa bilgi aktarılması lazım ve çocuğun doğruyu yanlış okuduğu kitaptan öğrenmesi lazım. Bunun da şöyle bir temel nedeni var; çocuk edebiyatı bundan 10 yıl öncesine kadar eğitim yayın-

Mine Soysal, Damla Yazıcı'nın sorularını yanıtlarken.

cılığının bir alt parçası gibi algılanıyordu. Eğitim yayıncılığı ne demek: bilgilendirici kitaplar. Okul öncesi kavram eğitimi kitapları, okuma kitapları, küçük öykü kitapları vb... Bu kategoride, temel bir alanda çocuğun bilgilenmesini, kültürel, toplumsal, dini, ahlaksal donanımını sağlamak gibi bir işlev anlaşıyordu. Bizim başından beri en

çok mücadele ettiğimiz bu konuydu. Burada şunu tespit etmek gerek; çocuk ve gençlik için elbette eğitsel kitap yapılır, ayrı bir uzmanlık ve yayıncılık alanıdır ve dünyada da bu görülür. Ama edebiyat dediğimiz şeyin bununla hiçbir alakası yok. Edebiyatın bilgilendirici olma gibi hiçbir derdi yok. Edebiyat dediğimiz şey kendi vurgusuyla, kendi öyküsünü, kendi kurgusuyla, kahramanlarıyla kendi zaman ve mekan yaratımıyla insanın bir tarafından girer ve çıkar. Onun izi, yazarın, ortaya çıkış serüvenin ve dilinin başarısıyla ilgilidir. Okur, yazar ve yayınevi arasında bir hatır edebiyat ve o hat insanlara girer çıkar. Bir şiiri okuduğunuz 10 dakika mıdır, bir kitabı okuduğunuz 10 gün müdür, o süre içinde edebiyat eseri bellegimizde bir iz bırakır ve biz bilelim veya bilmeyelim o izle yaşarız. Edebiyat böyle bir şey ve hayatımızda çok az şeyden böyle çıkarsamalar ve izler elde edebiliyoruz.

Çocuk kitapları bir şeyler "öğretmek" zorunda değil, iz bıraksın yeter diyor-sunuz...

Edebiyatın gerçek anlamda ne olması gerektiğini çok sorgulamayan öğretmen kökenli çok sayıda insanın çocuk kitabı yazmaya soyunmuş olması, "madem ben bir kitap yazıyorum, okuyan çocuk da bundan bir şey öğrensın" diye son derece iyi niyetle yola çıkıp çok hasarlı bir sonuca neden olması özellikle 1990'lı yıllarda neredeyse tavan yapmış durumdaydı. Bizim en çok mücadele etmek zorunda kaldığımız şey bu "öğretmen" yaklaşımıydı. Ben çok sayıda emekli öğretmenimizle yazışmışım o dönemde. Ama bilinmeli ki; edebiyatın çocuğa bir şeyler öğretmek amacıyla değil, tam tersine dünyayı algılamasında, kendini tanımasında, çok farklı mekanizmalar yaratabilecek, bir çaba içine sokabilecek çok daha sınırsız bir kaynak olarak algılanması gerekir. Çocuk ve gençlik ede-

biyatı tamamen yaratıcı yazarlık konusu olan bir alandır. Yaratıcı yazarlıktan kastım nedir... Gerçekten yazdığı metnin edebi metaforlarıyla, edebi gücüyle, her şeyiyle edebiyat tarihinde kabul bulacak bir metin olması anlamına gelir. Bizim öncelikle aradığımız şey budur. Zaten bu da o eğitim yayıncılığının didaktik söylemlerinden hızla uzaklaşmak anlamına geliyor. Bazı ebeveynler ve öğretmenler bu konuyu sıkça tartışıyorlar. İşte bu kitap cinayetten bahsediyor, ben nasıl okuturum bunu çocuğuma diye yakınıyorlar. Oysa ülkemize bakıyoruz, çocuk her gün haberlerde kadınların, çocukların, insanların vahşice öldürüldüğü bir toplumda yaşıyor, bunları dinliyor, okuyor, izliyor, bu koşullarda büyümeye çalışıyor. Ama biz edebiyat gibi dünyanın en korunaklı büyük güçleri tarafından bile çocuğumuza koruncu şeyleri aktarmayacağımızı ve koruyacağımızı sanıyoruz, çok yanlış tabii ki.

YARATICI EDITÖRLÜK...

Çeviri kitaplar konusunda çocuk ve gençlik alanında durum ne? Nasıl bir ilerleme sağlanıyor?

Çocuk ve gençlik edebiyatının en temel noktası yayıncılıkta uzman editörlük konusu. Türkiye'de Güneşli Kitaplığı'ndan önce uzman editörlük diye bir alan bizim dalda söz konusu bile değildi. Bizim kitaplarımızın künyesinde editör adı mutlaka yazar. Çünkü bizim için o kitapla ilgili yapılan bütün çalışma, yazarın yazma süreci de dahildir buna, editörü tarafından finalde nasıl bir yayıncılık projesi olacağını hayali baştan kurularak çalışılır. Ve bir kitabın resimlemesi, bir kitabın çevrilmesi, bir kitabın grafik tasarımının nasıl olacağı editörü tarafından ayrıntılı bir şekilde ilk andan itibaren belirlenir. Ben ona artık yaratıcı editörlük diyorum. Yazarlarımızın "yaşam koçluğu"nu üstlenebilen, onların yaşamında hayatını

Mine Soysal'dan beş kitap önerisi

1- Buzdolabındaki Köpek- Behiç Ak

Haski cinsi bir Sibirya kurdu güneyde bir köye hediye geliyor ve tabii ki yaz sıcaklarında aklını kaçıran hayvancağız. Behiç Ak çok yaratıcı bir yazar ve inanılmaz bir aklı var. Dünyayı, hayatı, tarihi, coğrafyayı çok iyi yakalayan bir yazar. Çocuklarla kurduğu diyalog da ayrı tabii.

2- Aydede Her Yerde- Hacer Kılıcıoğlu

Bu tatilde mutlaka bir yerlere gidemeyen çok sayıda çocuğumuz olacak. Bu kitaptaki 16 öykü dünyanın 16 farklı ülkesinde geçiyor ve hepsinin ortak özelliği, Aydede var her yerde. Bulundukları yerden dünyayı dolaşabilecekleri, çok sıcak bir yapısı olduğunu düşündüğüm bir kitap.

3- Çıtır Çıtır Felsefe- Aşk ve Dostluk- Brigitte Labbe

Tam yaz konusu. Çocuklukta yetişkinlikte de insanoğlunun en kafasını karıştıran duygular: bu aşk mı yoksa dostluk mu?

Yazar mükemmel bir yalınlıkla anlatıyor. Aile içi şiddetten çocuk haklarına bütün konuların 40 sayfa içinde bu kadar yalın anlatıldığı başka bir metin bilmiyorum. Hem aileler hem de çocuklar bu aşk ve dostluk üzerine biraz kafa yorsunlar isterim, bu sevindirir beni.

4- Leylek Havada- Leyla Ruhan Okyay

Yazarın bizim Köprü Kitaplar projemiz için yazdığı bir roman bu ve yazarın da aynı zamanda ilk romanı. Silivri'de geçen çocukluk anılarını, o kumların, suyun içinde geçen yazını anlatıyor. Çocukluk anılarından yola çıkıyor ve sonra bir konu komşu ekibiyle bir otobüs dolusu insanın eski Avrupa'ya, utanç duvarının olduğu, Yugoslavya'nın büyük Yugoslavya olduğu bir dönemde yapılan bir otobüs yolculuğunu anlatıyor.

Beni başka bir döneme götüren ama bugünün çocuğunu da çok akıllıca o döneme konuk edebilen ve müthiş yaz kokan bir kitap.

5- Acayip Bir Deniz Yolculuğu- Müge İplikçi

Yaz için küçük yaş grubunun ailece okuyacağı bir kitap. Bu kitabın bir proje olduğunu da söylemek gerek. Kibele'nin hikayesinin çocuklar için yazımıdır bu kitap. Deniz kokan bir tatil kitabı.

kolaylaştıracak bir takım duygusal fiziksel durumlara bile gerektiğinde kafa yoran, Batı'nın çok yakından tanıdığı, gerçekten Türkiye'ye hâlâ çok yabancı olan editörlük anlayışıyla çalışılır. Şimdi böyle olunca çeviri edebiyatta da biz oldukça aktif ilerledik. Bu işe başladığımız ilk yıllarda ölçütler konusunu çok tartıştık. Kendi içimizde, hem kuramsal anlamda, hem yaş grupları, hem de Türkiye'nin kendine özgü okuma dinamikleri anlamında ayrıntılı incelemeler, okumalar ve değerlendirmeler yaptık. Hatta biz bu süreci yaklaşık 10 yıla yayılan çok ağır bir süreç olarak değerlendirdiririz kendi yapımız içinde. O süreçte yurtdışından incelediğimiz çeviri kitapları daha kolaylıkla, daha güvenerek, daha çabuk yayımlayabileceğimizi görüyorduk. Çünkü editörlük anlamında metinler çalışılmış, kitaplar profesyonel anlamda resimlendirilmiş, grafik tasarımları son derece yetkin bir şekilde hazırlanmış kitaplardı ve tabii ki bizim işimiz de kolaylaşıyordu. Bunun çok iyi bir başlangıç süreci olduğunu, Türkiye'ye çağdaş çocuk ve gençlik edebiyatı akımlarını, eğilimlerini, konularını konuk etmemiz ve buradaki okurla, öğretmenle, kütüphanecilerle buluşturmamız gerektiğine inandığımız için böyle bir yol izledik. Hatta o süreçte oransal olarak çeviri edebiyatı yayımlayan bir yayınevi gibi görülüyoruz. Ama bu bir başlangıçtı ve biz bunu 10 yıl içinde tersine çevirdik. Ama tam tersine de çevirmedik çünkü bizim alanımızda çeviri edebiyatının da bugün çok önemli bir yeri olduğuna inanıyoruz. Kendi ülkesinden okuduğu kadar dünyadan da okumak zorunda bugünün çocukları ve gençleri. O nedenle şu anda yüzde 60 yerli, yüzde 40 çeviri eser gibi bir oranda tutuyoruz.

Çeviri edebiyatında çevirmenin dilsel becerileri kadar çevirdiği metnin, çevirdiği dilin kültürel değerlerine en yüksek oranda dönüştürülmesi ve Türkiye'deki o yaş grubunun bugünkü algısını çok iyi tanıyan bir çevirmen olabilmesi ya da editörüyle bu noktada yakın temasta çalışabilmesi gerekmektedir. Çünkü konuk ettiğimiz o kültürü, bizim kültürümüze çevirirken hangi yaş grubu çocuğa hitap ediyorsa ona göreliğin uzmanı tarafından çözülmesi lazımdır.

MUTLULUK VERİCİ DENEYSEL SÜREÇ

Bu alana girdiğiniz yıllar için çocuk ve gençlik edebiyatı konusunda çorak yıllar olduğunu söylediniz. Peki günümüzde bu çoraklık sürüyor mu yoksa belli şeyler aşıldı mı?

Günümüzde bu çoraklık bitti. Türkiye çorak bir ülke değil artık çocuk ve gençlik edebiyatı açısından müthiş denemeler yapıyor, mutluluk verici bir deneysel süreç bu. Çok yayınevi bu alana emek vermeye çalışıyor. Hatta bizim gibi sadece çocuk ve gençlik edebiyatı yayıncılığıyla ayakta durmaya çalışan cesur denemeler görüyoruz. Niceliksel anlamda çok yüksek bir üretim dönemindeyiz. Bu sayede okurun giderek artan talebini daha çeşitli türler, yazarlar, anlatım biçimleri gibi çok çeşitli başlıklarla karşılama zenginliğimiz var artık. Bu çok olumlu bir şey. Özellikle burada niceliksel artış diye altını çizmek istiyorum... Çünkü bütün bu

olumlu niceliğe karşın yazarlık konusunda, uzman editörlük konusunda, yayınevlerinin yapısal olarak profesyonelleşmesi konusunda, yani yayın kadrolarının, satış-pazarlama kadrolarının uzamanlaşması konusunda çok taze bir devrim var. Bu noktada ellerine gelen bir dosyayı bir yayınevinin çok yüksek nitelikte bir kitap haline getirip yayımlaması için tabii ki uzman editörlüğe ihtiyacı var. Şu anda editörlerin yetişmesinin nihayet yolu açıldı. Genç editörlüğe aday arkadaşlar yayınevleri çatıları altında toplanmaya başladılar. Ama editörlük öyle bir şeydir ki bugünden yarına değil bugünden çok sonraya meyvesini veren bir uzmanlık alanıdır. Bu niteliksel yükseliş bütün bunlarla önümüzdeki süreçte kendini gösterecek. Niceliksel tırmanışı esas niteliksel güçle donatmamız gerekli ki bütün dünyanın dikkatini çekebilecek

tarafından orada kolay tüketilebilecek, kolay algılanabilen, ucuz, bu iki dille yayımlanan kitaplar hazırlandı. Teda'nın yıllık listelerine baktığımızda bazı çocuk kitabı yazarlarının Orhan Pamuk kadar çevrildiğini görürsünüz. Oysa buradaki esas hikaye o dile çevrilmesi değil, sadece iki dilli olarak kitaplarının yayımlanması anlamına geliyor. Biz buna çeviri edebiyat projesi diyemiyoruz aslında. Bizim üzerinde çalıştığımız şey; örneğin Zeynep Cemali'nin "Ballı Çörek Kafeteryası" kitabı İtalyanca yayımlanıyor. Şu anda kitap piyasaya çıkmak üzere. İtalya'da İtalyanca konuşan, ister Cezayirli olsun

Cok yayınevi bu alana emek vermeye çalışıyor. Hatta bizim gibi sadece çocuk ve gençlik edebiyatı yayıncılığıyla ayakta durmaya çalışan cesur denemeler görüyoruz.

bir çocuk ve gençlik edebiyatımız olabilsin. Biz bunun da gücünü sağlayabileceğimize inanıyoruz.

Türkiye'deki çocuk ve gençlik edebiyatının dünyaya açılması konusunda adımlar var mı?

Bizim kitaplarımızı İsviçre, İtalya, Almanya'da yayına girmek üzere. Türkiye genelinde şöyle bir yanlış anlayış vardı; Almanya, Belçika, Hollanda gibi Türk göçmenlerin olduğu ülkeler, anayasaları gereği yabancı vatandaşının kendi ana dilinde okumasını sağlamak zorunda. Bunu iki dilli çocuk kitaplarıyla yapıyorlar. İki dilli çocuk kitapları yayımlanır o ülkelerde ve bunu genelde okullar kullanır. Çocuk edebiyatının yurtdışına açılımını bu iki dilli kitaplarla anladık uzun yıllar. Bir takım çeşitli ilişkilerle veya Almanya kökenli Türk yayınevleri

ister İtalyan olsun o yaş grubu çocuklar okuyacak onları, eğitim kitabı olarak yayımlanmıyor o kitap, edebiyat eseri olarak yayımlanıyor. Bu çok önemli bir konu diye düşünüyorum.

GENÇLİK İÇİN CESUR KİTAPLAR

Gençlik kitapları alanına yönelik bir alt marka olarak "On8 Kitap" yayınlarını kurdunuz. Bu alana dahil olmanızın nedeni neydi, önemli bir boşluk mu gördünüz bu konuda?

Gençlik edebiyatı konusunda Türkiye'de ilk çalışan yayıneviyiz biz. Bunlar Türkiye'de ilk çıktığı zaman 7-8. sınıf öğrencilerinin dudak büktüğü ama sonra alınca buldukları yerde okumaya başladıkları, keyif veren; onların okuma gereksinimlerini, ihtiyaç duydukları okuma ritmini ve temaları, kahramanları kullanan, son derece yaratıcı yazarlar tarafından ka-

leme alınmış, son derece güzel kitaplardı. Bizim aslında gençlik edebiyatının yolunu açma çabamız meyvesini verdi ve gerçekten sadece elele tutuşan gençlerin aşk hikayesiyle bu işlerin anlatılamayacağını, aşkın da dostluğun da, eğitim hakkının koparılmasının da, erken yaşta evlendirilmenin de pek çok Türkiyeli konunun aslında bütün dünyanın dertleri olduğunu gösterdi. Bunları da gençliğe edebiyat diliyle ne kadar erken düşündürür, konuşturur, tartıştırabilirsek, farkındalıklarını da o kadar kolay harekete geçirebileceğimizi düşündük. 1990'ların sonundan itibaren çok ciddi bir şekilde ağırlık vermeye başladık gençlik edebiyatına. Daha sonra Batı'nın gençlik edebiyatını çok yakından takip eder ve çok tartışır olmuştuk. O süreçte şunu fark ettik ki çocuklar için sağladığımız kitap okuma hizmetini gençlerimize de sunmalıyız. Köprü Kitaplar koleksiyonumuzu oluşturduk. Türk edebiyatının usta

yazarlarının, çocukların ya da gençlerin de okuyabileceği kitaplarını yayımladık. Oktay Akballar, Fakir Baykurtlar, Ömer Seyfettinler... İlginç bir yayıncılık projesidir bu. Bu proje kapsamında öğretmenler de anladılar ki aslında çocuk edebiyatı ve gençlik edebiyatı, yetişkin edebiyatı ile içiçe geçebilen karmaşık ancak okuduğun zaman belleklerindeki raflarına yerleşebilen, son derece değişken dinamiklerle işleyen konular. Bunlar böyle kalın çizgiler çekilecek konular, alanlar, yaşlar değil aslında. Daha sonra daha cesur kitaplar yayımlamaya başladık. Ellen Wittlinger'in "Zor Sevgiler" kitabı buna örnektir.

Gençlik edebiyatı dediğimiz şeyin cesaret, kararlılık, öngörü gerektirdiğini ve bugünün genci için çok sonradan kullanılabileceği taşları suya bırakmak ve aslında ona çok çeşitli yollar sunabilmek olduğunu gördük. Bu süreçte bir duvara tosladık. Öyle kitaplar oluyor ki çok seviyorsunuz, yayımlamak istiyorsunuz ama ergen kadronun okuması için henüz erken olabileceği bir takım duygusal anlatımları söz konusu olabiliyor. Felsefi derinliğin ergen ekiple yeterince güçlü buluşamayacağını düşündüğümüz çok daha başka bir yelpaze ortaya çıktı; genç-yetişkin dediğimiz bir edebiyat. Karışık bir grup, 15+ dediğimiz kategori. Bunu iyice billurlaştırdığımızda, editöryal anlamda incelediğimizde, bu net ayrımları gördüğümüzde evet dedik, bu grup kitabı da biz yayımlarız. Ticari kaygıyı arka planda bulunduracak bir algı şartı. Türkiye'de şu an en yaygın ticari getiriye sağlayan vampir edebiyatı, melek edebiyatı, fantastik edebiyat tam da bunu karşılıyor. Popüler okumaya hiç karşı değilim. Geniş kitleleri okumaya alıştırmayı, kitabın korkutucu bir şey olmadığını, tam tersine eğlendirici olduğunu göstermesi açısından çok önemsiyorum. Herkes istediğini okumalı. Ama edebiyat, elinizi biraz daha kuyunun dibine götürmenizi gerektiren bir şey ve biz bunu yapmaya çalışıyoruz.